

۲۰۷۰۶۰۲

**بررسی الگوهای شکست دولت در منطقه منا
(مطالعه موردی: عراق، سوریه و لیبی) (۱۳۸۲-۱۳۹۵)**

نویسنده:

عبدالله شاطری مبارکه

www.ketab.ir

سرشناسه	: شاطری مبارکه، علیرضا، ۱۳۷۳-
عنوان و نام پدیدآور	: بررسی الگوهای شکست دولت در منطقه منا / نویسنده علیرضا شاطری مبارکه؛ (برای)
مشخصات نشر	: اندیشکده روابط بین‌الملل.
مشخصات ظاهری	: تهران: شهر یاس، ۱۳۹۸.
شابک	: ۱۷۶ ص.
وضعیت فهرست نویسی	: ۹۷۸-۶۰۰-۸۳۳۷-۰۴-۱
موضوع	: فیپا
موضوع	: دولت‌های نافرجام -- عراق
موضوع	: Failed states -- Iraq
موضوع	: دولت‌های نافرجام -- سوریه
موضوع	: Failed states -- Syria
موضوع	: دولت‌های نافرجام -- لیبی
موضوع	: Failed states -- Libya
شناسه افزوده	: اندیشکده روابط بین‌الملل
رده بندی کنگره	: ۹۷۹.۷۹۱
رده بندی دیویی	: ۹۷۹.۷۹۱
شماره کتابشناسی ملی	: ۵۰۷۷۸۱۳

عنوان: بررسی الگوهای شکست دولت در منطقه منا (مطالعه موردی: عراق، سوریه و لیبی)
(۱۳۸۲-۱۳۹۵)

نویسنده: علیرضا شاطری مبارکه
پدید آورنده: اندیشکده روابط بین‌الملل
ناشر: شهر یاس

ویراستار: زهرا خانیانی
طراح جلد و صفحه‌آرا: کوثر خانیانی
تعداد: ۱۰۰۰ نسخه

نوبت چاپ: اول/پاییز ۹۸
تلفن مرکز پخش: ۰۹۱۲۵۶۴۵۴۶۳
پست الکترونیکی: irtt.ir@gmail.com

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۳۳۷-۰۴-۱
قیمت: ۴۵۰۰۰ تومان

کلیه حقوق متعلق به اندیشکده روابط بین‌الملل بوده و هرگونه تکثیر این کتاب به صورت کاغذی و الکترونیکی بدون مجوز کتبی از اندیشکده ممنوع است. برای تهیه این کتاب می‌توانید به وب‌سایت اندیشکده روابط بین‌الملل به نشانی www.irthink.com مراجعه کنید.

فهرست مطالب

۹	فصل اول: مبانی نظری الگوهای شکست دولت
۹	مقدمه
۱۰	منطقه منا: اقتصاد و سیاست
۱۳	دولت ورشکسته
۱۳	اهمیت موضوع دولت‌های ورشکسته در سیاست بین‌الملل
۱۷	دولت ورشکسته: تعریف و شاخص‌ها
۱۷	گسترده‌گی تعاریف
۱۹	مدل دو ستونی گلدستون
۲۵	الگوهای شکست دولت
۲۶	شدت گرفتن نزاع‌های قومی - مذهبی در میان گروه‌های اجتماعی
۳۰	غارتگری و فساد بالای دولت
۳۱	شورش‌های مسلحانه
۳۳	زوال رویه‌های دموکراتیک و وقوع کودتا
۳۸	بحران جانشینی یا بحران اصلاحات
۴۲	جمع‌بندی
۴۳	فصل دوم: دولت ورشکسته در عراق
۴۳	مقدمه
۴۴	عراق: ویژگی‌های تاریخی، مذهبی، سیاسی، فرهنگی و اقتصادی

۴۹	الگوهای شکست دولت در عراق
۴۹	غارگیری و فساد بالای دولت
۵۵	شورش‌های مسلحانه
۵۷	زوال رویه‌های دموکراتیک و وقوع کودتا
۶۱	بحران جانشینی یا بحران اصلاحات
۷۰	شدت گرفتن نزاع‌های قومی - مذهبی در میان گروه‌های اجتماعی
۸۱	جمع‌بندی
۸۵	فصل سوم: دولت ورشکسته در سوریه
۸۵	مقدمه
۸۷	سوریه: ویژگی‌های تاریخی، مذهبی، اقتصادی و سیاسی
۹۱	الگوهای شکست دولت در سوریه
۹۱	شدت گرفتن نزاع‌های قومی - مذهبی در میان گروه‌های اجتماعی
۹۸	غارگیری و فساد بالای دولت
۱۰۲	شورش‌های مسلحانه
۱۰۴	بحران جانشینی یا بحران اصلاحات
۱۰۷	زوال رویه‌های دموکراتیک و وقوع کودتا
۱۱۶	جمع‌بندی
۱۱۹	فصل چهارم: دولت ورشکسته در لیبی
۱۱۹	مقدمه
۱۲۰	لیبی: ویژگی‌های تاریخی، مذهبی، اقتصادی و سیاسی
۱۲۵	الگوهای شکست دولت در لیبی
۱۲۵	شدت گرفتن نزاع‌های قومی - مذهبی در میان گروه‌های اجتماعی

۱۳۳	شورش‌های مسلحانه
۱۳۴	زوال رویه‌های دموکراتیک و وقوع کودتا
۱۳۸	بحران جانشینی یا بحران اصلاحات
۱۴۱	غارنگری و فساد بالای دولت
۱۵۰	جمع‌بندی
۱۵۳	فصل پنجم: نتیجه‌گیری
۱۵۸	منابع
۱۵۸	منابع فارسی
۱۷۱	منابع لاتین

فهرست جداول

۲۴	جدول ۱-۱- شاخص پای دولت رشکسته
----	--------------------------------

فهرست نمودارها

۸۰	نمودار ۱-۲- تعداد کشته شدگان عراقی (۲۰۰۱-۲۰۰۷)
۱۱۵	نمودار ۱-۳- درآمدها، مخارج و تولید ناخالص دولت سوریه (۲۰۰۰-۲۰۱۵)
۱۴۹	نمودار ۱-۴- نرخ فساد در لیبی (۲۰۰۹-۲۰۱۷)

چکیده

مفهوم دولت‌های ورشکسته یا فرو ریخته از جمله مفاهیمی است که در دوران جنگ سرد عمدتاً از زاویه مباحث توسعه و به ویژه در ادبیات سیاسی آن (الگوی هانتینگتون) مورد توجه تحلیلگران مسائل جهان سوم یا دولت‌های پسااستعمار قرار داشت. دلایل سر برآوردن دولت‌های ورشکسته را می‌توان در سطوح گوناگون ملی و بین‌المللی مورد بررسی قرارداد. همچنین شیوه‌های مختلف و دلایل متعددی برای تعریف فرآیند شکست دولت وجود دارد. این امر باعث می‌شود در حالی که یک «مؤلف» یک سازمان دولتی را شکست خورده می‌نامد، محقق یا سازمان دیگر همان دولت را ضعیف یا شکنند می‌نامد. این پژوهش تلاش دارد ضمن بررسی مفهوم دولت ورشکسته و اشاره به تفاوت‌های آن با دولت شکننده به این سؤال پاسخ دهد که «شکست دولت در سه کشور عراق، سوریه و لیبی با کدامیک از ادگرهای رایج کانه شکست دولت گلدستون انطباق بیشتری دارد؟». برای پاسخ به این سؤال، سه کشور عراق، سوریه و لیبی انتخاب شده‌اند. انتخاب این سه کشور به این دلیل بوده که هر سه آنها با وجود تفاوت‌های داخلی و اجتماعی، دارای دولت‌های ورشکسته هستند. این تفاوت در عوامل داخلی، نشان‌دهنده الگوهای متفاوتی است که دولت را در این کشورها به شکست کشانده است. استدلال‌های این پژوهش بر خلاف مطالعات رایج است که در آنها بر نقش بازیگران خارجی تأکید شده است. پژوهش فوق تلاش دارد علل داخلی شکست یا شکنندگی این دولت‌ها (عراق، سوریه و لیبی) را در قالب ۵ الگو مورد بررسی قرار دهد که «شکست گلدستون» (۲۰۰۸) در مقاله «مسیرهای شکست دولت» ارائه کرده است. با توجه به نتایج حاصل از این پژوهش به نظر می‌رسد از میان این الگوها، الگوی «شدت گرفتن نزاعهای قومی - مذهبی میان گروه‌های اجتماعی» در عراق، الگوی «زوال رویه‌های دموکراتیک و وقوع کودتا» در سوریه و الگوی «غارگری و فساد بالای دولت» در لیبی بیشترین انطباق را با وضعیت دولت در این سه کشور دارند. روش پژوهش مورد استفاده روش توصیفی - تحلیلی با استفاده از داده‌های کتابخانه‌ای است.

واژگان کلیدی: دولت ورشکسته، الگوهای شکست دولت، منطقه منا، عراق، سوریه، لیبی